

Справа № 307/2430/24

ПОСТАНОВА **Іменем України**

04 березня 2025 року м. Ужгород

Закарпатський апеляційний суд у складі:
головуючої – судді Кожух О.А.,
суддів – Джуги С.Д., Мацунича М.В.,
за участі секретаря – Гусонька З.П.

розглянувши у відкритому судовому засіданні апеляційні скарги Товариства з обмеженою відповідальністю «Гідроресурс-Тересва» та Дубівської селищної ради Тячівського району на ухвалу Тячівського районного суду Закарпатської області від 29 листопада 2024 року у справі № 307/2430/24 (головуючий суддя Сас Л.Р., повний текст ухвали складено 04.12.2024) за позовом Цубери Володимира Миколайовича до Дубівської селищної ради Тячівського району Закарпатської області та Товариства з обмеженою відповідальністю «Гідроресурс-Тересва» про визнання протиправними і скасування рішень, визнання недійсними договорів оренди землі, припинення права користування та скасування державної реєстрації земельних ділянок,

В С Т А Н О В И В :

Короткий зміст позовних вимог

13.06.2024 Цубера В.М. звернувся до суду із позовом до Дубівської селищної ради Тячівського району Закарпатської області та ТОВ «Гідроресурс-Тересва», в якому просив:

1) визнати протиправним та скасувати рішення Дубівської селищної ради від 01 грудня 2023 року № 791 «Про затвердження проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки з подальшою передачею в оренду» щодо передачі в користування ТОВ «Гідроресурс-Тересва» на умовах оренди земельної ділянки із кадастровим номером 2124482800:01:002:0129, площею 8,77 га на річці Тересва в межах території Дубівської територіальної громади;

2) визнати протиправним та скасувати рішення Дубівської селищної ради від 01 грудня 2023 року та № 792 «Про затвердження проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки з подальшою передачею в оренду» щодо передачі в користування ТОВ «Гідроресурс-Тересва» на умовах оренди земельної ділянки із кадастровим номером 2124482800:01:002:0128, площею 12,60 га на річці Тересва в межах території Дубівської територіальної громади;

3) визнати недійсними договори оренди землі від 01 грудня 2023 року щодо строкового платного користування земельними ділянками з кадастровими номерами 2124482800:01:002:0128 та 2124482800:01:002:0129;

4) припинити право користування ТОВ «Гідроресурс-Тересва» земельними ділянками з кадастровими номерами 2124482800:01:002:0129, площею 8,77 га та 2124482800:01:002:0128, площею 12,60 га;

5) скасувати державну реєстрацію земельних ділянок з кадастровими номерами 2124482800:01:002:0129, площею 8, 77 га та 2124482800:01:002:0128, площею 12,60 га, для розміщення, будівництва, експлуатації та обслуговування будівель і споруд об'єктів енергогенеруючих підприємств, установ і організацій за межами населеного пункту на річці Тересва Тячівського району Закарпатської області.

Як на підставу позовних вимог позивач посилався на порушення його майнових прав, як землевласника земельної ділянки, що потрапляє в санітарно-захисну зону розміщення майбутніх МГЕС на річці Тересві, та його суб'єктивних прав, як члена Дубівської територіальної громади, мешканця с. Калини на користування землями загального користування та водними об'єктами, які відповідно до конституційних приписів є спільним ресурсом, що перебуває у власності українського народу, за рахунок яких відведено відповідачем спірні земельні ділянки для будівництва і експлуатації міні ГЕС з порушенням вимог містобудівного, земельного, санітарного та природоохоронного законодавства.

27.11.2024 позивач Цубера В.М., в інтересах якого діє адвокат Майстренко Н.М., подав заяву про забезпечення позову, в якій просив:

заборонити державним кадастровим реєстраторам вносити до Державного земельного кадастру відомості про зміни щодо земельних ділянок з кадастровими номерами 2124482800:01:002:0128, площею 12,60 га та 2124482800:01:002:0129 площею 8,77 га, цільове призначення яких - для розміщення, будівництва, експлуатації та обслуговування будівель і споруд об'єктів енергогенеруючих підприємств, установ і організацій (код 14.01), розташованих на території Дубівської

селищної ради на річці Тересві за межами/чи в межах села Калини Тячівського району Закарпатської області;

заборонити Дубівській селищній ради Тячівського району Закарпатської області приймати будь-які рішення щодо земельних ділянок з кадастровими номерами 2124482800:01:002:0128 площею 12,60 га та 2124482800:01:002:0129 площею 8,77 га, цільове призначення яких - для розміщення, будівництва, експлуатації та обслуговування будівель і споруд об'єктів енергогенеруючих підприємств, установ і організацій (код 14.01), розташованих на території Дубівської селищної ради на річці Тересві за межами/чи в межах села Калини Тячівського району Закарпатської області.

Заява про забезпечення позову мотивована тим, що під час підготовчого провадження у цій справі Дубівська селищна рада 30 серпня 2024 року рішеннями № 1033 «Про затвердження містобудівної документації детального планування території «Нове будівництво і експлуатація міні ГЕС №1 в с. Калини Тячівського району Закарпатської області на річці Тересва загальною встановленою потужністю до 999 кВт» та звіту про стратегічну екологічну оцінку (CEO)» та № 1034 «Про затвердження містобудівної документації детального планування території «Нове будівництво і експлуатація міні ГЕС № 2 в с. Калини Тячівського району Закарпатської області на річці Тересва загальною встановленою потужністю до 999 кВт» та звіту про стратегічну екологічну оцінку (CEO)» затвердила дві містобудівні документації на місцевому рівні – нові детальні плани території для будівництва і експлуатації міні ГЕС №1 та № 2 в с. Калини Тячівського району Закарпатської області на р. Тересві загальною встановленою потужністю до 999 кВт.

Згідно з текстовими частинами обох детальних планів території (далі – ДПТ 1 та ДПТ 2) в ході їх розроблення, замість спірних відведених двох земельних ділянок з кадастровими номерами 2124482800:01:002:0128 та 2124482800:01:002:0129 площею 12,60 га та 8,77 га, відповідно, для розміщення, будівництва, експлуатації та обслуговування будівель і споруд об'єктів енергогенеруючих підприємств, установ і організацій формуються нові земельні ділянки площею, відповідно, 4,3826 га та 4,2871 га.

Враховуючи те, що позивач звернувся до суду з позовними вимогами немайнового характеру, судові рішення у разі задоволення яких не вимагатиме примусового виконання, то в цьому випадку має застосовуватися та досліджуватися така підстава вжиття заходів забезпечення позову як достатньо обґрунтоване припущення, що невжиття таких заходів може істотно ускладнити чи унеможливити ефективний захист або поновлення порушених чи оспорюваних прав або інтересів

позивача, за захистом яких він звернувся або має намір звернутися до суду.

При цьому, в таких немайнових спорах має досліджуватися, чи не призведе невжиття заявленого заходу забезпечення позову до порушення вимоги щодо справедливого та ефективного захисту порушених прав, зокрема, чи зможе позивач їх захистити в межах одного цього судового провадження за його позовом без нових звернень до суду, про що вказано у постанові об'єднаної палати Касаційного господарського суду від 16.08.2018 у справі № 910/1040/18.

Відсутність у справі протягом розгляду справи заходів забезпечення позову шляхом заборони зміни даних земельних ділянок з кадастровими номерами 2124482800:01:002:0128 та 2124482800:01:002:0129 та внесення їх в ДЗК (розмірів, площі, координат кутів поворотних точок) та внесення змін до спірних договорів оренди землі зробить неможливим ефективний захист його прав, оскільки внаслідок змін щодо предметів спору позивачу необхідно буде вживати додаткових заходів, зокрема звернення до суду з іншими позовами, для відновлення свого порушеного права та його ефективного захисту, що суперечить завданням цивільного судочинства та принципу процесуальної економії та ефективності судового захисту. Вважає, що захистити порушене право позивача у цій справі надалі без заходів забезпечення позову буде неможливо.

Короткий зміст ухвали суду першої інстанції

Ухвалою Тячівського районного суду Закарпатської області від 29 листопада 2024 року заяву про забезпечення позову – задоволено.

Вжито заходи забезпечення позову, шляхом заборони державним кадастровим реєстраторам вносити до Державного земельного кадастру відомості про зміни щодо земельних ділянок з кадастровими номерами 2124482800:01:002:0128, площею 12,60 га та 2124482800:01:002:0129 площею 8,77 га, цільове призначення яких - для розміщення, будівництва, експлуатації та обслуговування будівель і споруд об'єктів енергогенеруючих підприємств, установ і організацій (код 14.01), розташованих на території Дубівської селищної ради на річці Тересві за межами/чи в межах села Калини Тячівського району Закарпатської області;

та заборони Дубівській селищній ради Тячівського району Закарпатської області приймати будь-які рішення щодо земельних ділянок з кадастровими номерами 2124482800:01:002:0128 площею 12,60 га та 2124482800:01:002:0129 площею 8,77 га, цільове призначення яких – для розміщення, будівництва, експлуатації та обслуговування будівель і споруд об'єктів енергогенеруючих підприємств, установ і організацій (код 14.01),

розташованих на території Дубівської селищної ради на річці Тересві за межами/чи в межах села Калини Тячівського району Закарпатської області

Короткий зміст та доводи апеляційних скарг

На дану ухвалу подали апеляційні скарги ТОВ «Гідроресурс-Тересва» та Дубівська селищна рада Тячівського району.

Посилаючись на порушення судом норм матеріального та процесуального права, просять ухвалу місцевого суду скасувати та у задоволенні заяви про забезпечення позову – відмовити.

Апеляційну скаргу ТОВ «Гідроресурс-Тересва» мотивовано наступним.

Вирішуючи питання про забезпечення позову, суд має врахувати наскільки конкретний захід, який пропонується вжити, пов'язаний з предметом позову, наскільки він співрозмірний позовній вимозі, і яким чином цей захід фактично реалізує мету його вжиття.

Надані позивачем докази та наведені доводи для вжиття заходів забезпечення позову не мають жодного відношення до оскаржуваних позивачем рішень згідно заявлених позовних вимог, не належать до предмету спору у даній справі.

Обрані позивачем заходи забезпечення позову не стосуються предмет спору, не забезпечать в майбутньому реалізацію чи поновлення прав позивача, на які він посилався у позовній заяві.

Невжиття таких заходів не позбавить ефективного захисту чи поновлення порушених, оспорюваних прав або інтересів позивача у разі задоволення позовних вимог. Позивачем не наведено ризиків з боку відповідачів у разі невжиття заходів забезпечення позову.

В оскаржуваній ухвалі не мотивовано відхилення наведених доводів відповідача.

Суд першої інстанції не здійснив оцінки обґрунтованості доводів заявника щодо необхідності вжиття заходів забезпечення позову, не з'ясував співмірність виду забезпечення позову позовним вимогам, не оцінив рівноцінність заходів забезпечення позову змісту заявлених позовних вимог, жодним чином не обґрунтував необхідність вжиття таких заходів.

Вказує, що через технічні несправності підсистеми «Електронний суд», у суду першої інстанції не було можливості здійснити дослідження доказів у судовому засіданні за участю представників сторін.

Апеляційну скаргу Дубівської селищної ради Тячівського району мотивовано таким.

Суд першої інстанції не дослідив заперечення відповідачів проти вжиття запропонованих заходів забезпечення позову та не

надав їм жодної оцінки.

Вжиті заходи забезпечення позову обмежують дискреційні повноваження Дубівської селищної ради на прийняття відповідних рішень щодо земельних ділянок які знаходяться у її розпорядженні.

Надані позивачем докази та наведені доводи для вжиття заходів забезпечення позову не мають жодного відношення до оскаржуваних позивачем рішень згідно заявлених позовних вимог, не належать до предмету спору у даній справі.

Судом не враховано, що позивач не є власником спірних земельних ділянок, а на підставу свого позову він посилався на те, що відповідачі порушують його права в аспекті доступу до природних ресурсів, зокрема, доступу до річки.

Обрані позивачем заходи забезпечення позову не стосуються предмета спору, не забезпечать в майбутньому реалізацію чи поновлення прав позивача, на які він посилався у позовній заяві.

Суд не обґрунтував як зміна площі, конфігурації та координат поворотних кутів спірних земельних ділянок об'єктів речових прав впливає на права, на порушення яких вказував позивач.

Позивачем не надано доказів на підтвердження того, що його земельна ділянка потрапляє в санітарно-захисну зону розміщення майбутніх МГЕС. Законодавством України передбачена 25-ти метрова захисна смуга, проте земельна ділянка позивача жодним чином не зачіпає вказану зону.

Позивачем не зазначено, яким чином відповідачі можуть ухилитися від виконання рішення або здійснення дій, наслідком якого стане неможливість виконання такого рішення.

Суд повинен був, виходячи з конкретних доказів, визначити, яким чином невжиття заходів забезпечення позову може істотно ускладнити чи унеможливити ефективний захист або поновлення порушених чи оспорюваних прав та інтересів позивача, на захист яких подається позов.

Формування земельних ділянок шляхом поділу та об'єднання раніше сформованих земельних ділянок, які перебувають у власності або користуванні, без зміни їх цільового призначення здійснюються за технічною документацією із землеустрою щодо поділу та об'єднання земельних ділянок, проте матеріали справи не містять жодних доказів того, що на розгляді у Дубівській селищній раді Тячівського району Закарпатської області перебувають будь-які документи щодо надання дозволу на здійснення розроблення проекту землеустрою щодо поділу земельних ділянок з кадастровими номерами 2124482800:01:002:0128 та 2124482800:01:002:0129, площами, відповідно 12,60 га та 8,77 га..

Доводи Позивача щодо вжиття заходів забезпечення позову гуртуються лише на припущеннях, що суперечить способам

доказування та принципам застосування заходів забезпечення позову.

Суд не здійснив оцінки обґрунтованості доводів заявника щодо необхідності вжиття відповідних заходів, не з'ясував співмірність виду забезпечення позову, який просив позивач позовним вимогам, не оцінив відповідність заходів забезпечення позову змісту заявлених позовних вимог, жодним чином не обґрунтував необхідність вжиття таких заходів, пославшись лише на загальні норми процесуального права.

Також, як і у скарзі ТОВ «Гідроресурс-Тересва», зазначалось, що через технічні несправності підсистеми «Електронний суд», у суду першої інстанції не було можливості здійснити дослідження доказів у судовому засіданні за участю представників сторін, а суд відправився для ухвалення рішення без врахування позиції сторін щодо зазначених доказів.

Позиції та явка учасників справи

У відзиві на апеляційну скаргу ТОВ «Гідроресурс-Тересва» представник позивача – адвокат Майстренко Н.М. – просила скаргу залишити без задоволення, а оскаржувану ухвалу – без змін.

В судовому засіданні апеляційного суду представник ТОВ «Гідроресурс-Тересва» скаргу підтримав та просив задовольнити. Позивач та його представник просили скарги залишити без задоволення, а оскаржувану ухвалу – без змін. Зазначали, що відзиву на апеляційну скаргу Дубівської селищної ради не подавали, оскільки її доводи, в загальному, аналогічні доводам скарги ТОВ «Гідроресурс-Тересва». Представнику Дубівської селищної ради ухвалою судді-доповідача від 04.03.2025 було відмовлено у задоволенні клопотання про проведення судового засідання в режимі відеоконференції, оскільки таке клопотання було подано лише 03.03.2025. Колегія суддів, відповідно до ч. 2 ст. 372 ЦПК України, розглянула справу за відсутності представника Дубівської селищної ради.

Заслухавши позицію осіб, які з'явилися в судове засідання, дослідивши матеріали справи, перевіривши законність та обґрунтованість оскаржуваної ухвали в межах доводів та вимог апеляційних скарг, колегія суддів дійшла таких висновків.

Фактичні обставини справи та застосовані норми права

Цубера В.М., посиляючись на порушення його майнових прав як власника земельної ділянки, що потрапляє в санітарно-захисну зону розміщення майбутніх МГЕС на річці Тересві, обмеження його права на користування землями загального користування та водними об'єктами, звернувся до суду із позовом

до Дубівської селищної ради Тячівського району Закарпатської області та ТОВ «Гідроресурс-Тересва», в якому просив:

1) визнати протиправним та скасувати рішення Дубівської селищної ради від 01 грудня 2023 року № 791 «Про затвердження проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки з подальшою передачею в оренду» щодо передачі в користування ТОВ «Гідроресурс-Тересва» на умовах оренди земельної ділянки із кадастровим номером 2124482800:01:002:0129, площею 8,77 га на річці Тересва в межах території Дубівської територіальної громади;

2) визнати протиправним та скасувати рішення Дубівської селищної ради від 01 грудня 2023 року та № 792 «Про затвердження проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки з подальшою передачею в оренду» щодо передачі в користування ТОВ «Гідроресурс-Тересва» на умовах оренди земельної ділянки із кадастровим номером 2124482800:01:002:0128, площею 12,60 га на річці Тересва в межах території Дубівської територіальної громади;

3) визнати недійсними договори оренди землі від 01 грудня 2023 року щодо строкового платного користування земельними ділянками з кадастровими номерами 2124482800:01:002:0128 та 2124482800:01:002:0129;

4) припинити право користування ТОВ «Гідроресурс-Тересва» земельними ділянками з кадастровими номерами 2124482800:01:002:0129, площею 8,77 га та 2124482800:01:002:0128, площею 12,60 га;

5) скасувати державну реєстрацію земельних ділянок з кадастровими номерами 2124482800:01:002:0129, площею 8, 77 га та 2124482800:01:002:0128, площею 12,60 га, для розміщення, будівництва, експлуатації та обслуговування будівель і споруд об'єктів енергогенеруючих підприємств, установ і організацій за межами населеного пункту на річці Тересва Тячівського району Закарпатської області.

27.11.2024 позивач Цубера В.М., в інтересах якого діє адвокат Майстренко Н.М., подав заяву про забезпечення позову, в якій просив:

заборонити державним кадастровим реєстраторам вносити до Державного земельного кадастру відомості про зміни щодо земельних ділянок з кадастровими номерами 2124482800:01:002:0128, площею 12,60 га та 2124482800:01:002:0129 площею 8,77 га, цільове призначення яких - для розміщення, будівництва, експлуатації та обслуговування будівель і споруд об'єктів енергогенеруючих підприємств, установ і організацій (код 14.01), розташованих на території Дубівської селищної ради на річці Тересві за межами/чи в межах села Калини Тячівського району Закарпатської області;

заборонити Дубівській селищній ради Тячівського району Закарпатської області приймати будь-які рішення щодо земельних ділянок з кадастровими номерами 2124482800:01:002:0128 площею 12,60 га та 2124482800:01:002:0129 площею 8,77 га, цільове призначення яких - для розміщення, будівництва, експлуатації та обслуговування будівель і споруд об'єктів енергогенеруючих підприємств, установ і організацій (код 14.01), розташованих на території Дубівської селищної ради на річці Тересві за межами/чи в межах села Калини Тячівського району Закарпатської області.

Зазначав, що Дубівська селищна рада 30 серпня 2024 року рішеннями №1033 «Про затвердження містобудівної документації детального планування території «Нове будівництво і експлуатація міні ГЕС №1 в с. Калини Тячівського району Закарпатської області на річці Тересва загальною встановленою потужністю до 999 кВт» та звіту про стратегічну екологічну оцінку (СЕО)» та №1034 «Про затвердження містобудівної документації детального планування території «Нове будівництво і експлуатація міні ГЕС № 2 в с. Калини Тячівського району Закарпатської області на річці Тересва загальною встановленою потужністю до 999 кВт» та звіту про стратегічну екологічну оцінку (СЕО)» затвердила дві містобудівні документації на місцевому рівні – нові детальні плани території для будівництва і експлуатації міні ГЕС №1 та № 2 в с. Калини Тячівського району Закарпатської області на р. Тересві загальною встановленою потужністю до 999 кВт.

Згідно з текстовими частинами обох детальних планів території (надалі – ДПТ 1 та ДПТ 2) в ході їх розроблення, замість спірних відведених двох земельних ділянок з кадастровими номерами 2124482800:01:002:0128 та 2124482800:01:002:0129 площею 12,60 га та 8,77 га, відповідно, для розміщення, будівництва, експлуатації та обслуговування будівель і споруд об'єктів енергогенеруючих підприємств, установ і організацій (код 14.01) формуються нові земельні ділянки площею відповідно 4,3826 га та 4,2871 га., і у разі зміни розмірів, площі, координат кутів поворотних точок даних земельних ділянок та внесення змін до спірних договорів оренди землі зробить неможливим ефективний захист його прав, оскільки внаслідок змін щодо предметів спору позивачу необхідно буде вживати додаткових заходів, зокрема звернення до суду з іншими позовами, для відновлення свого порушеного права та його ефективного захисту, що суперечить завданням цивільного судочинства та принципу процесуальної економії та ефективності судового захисту. Вважає, що захистити порушене право позивача у цій справі надалі без заходів забезпечення позову буде неможливо.

Під забезпеченням позову слід розуміти вжиття судом, у провадженні якого знаходиться справа, заходів щодо охорони

матеріально-правових інтересів позивача, які гарантують реальне виконання судового рішення, прийнятого за його позовом.

Забезпечення позову необхідне у разі, якщо невжиття таких заходів може істотно ускладнити чи унеможливити виконання рішення суду або ефективний захист, або поновлення порушених чи оспорюваних прав або інтересів позивача, за захистом яких він звернувся.

Забезпечення позову по суті - це обмеження суб'єктивних прав, свобод та інтересів відповідача або пов'язаних з ним інших осіб з метою забезпечення реалізації в майбутньому актів правосуддя і задоволених вимог позивача (заявника).

Метою забезпечення позову є вжиття судом, у провадженні якого знаходиться справа, заходів щодо охорони матеріально-правових інтересів позивача від можливих недобросовісних дій з боку відповідача, щоб забезпечити позивачу реальне та ефективне виконання судового рішення, якщо воно буде прийняте на користь позивача, в тому числі з метою запобігання потенційним труднощам у подальшому виконанні такого рішення.

Відповідно до ст. 149 ЦПК України суд за заявою учасника справи має право вжити передбачених статтею 150 цього Кодексу заходів забезпечення позову.

Згідно п. 2 ч. 1 ст. 150 ЦПК України позов забезпечується, зокрема, заборонаю вчиняти певні дії.

Заходи забезпечення позову, мають бути співмірними із заявленими позивачем вимогами (ч. 3 [ст. 150 ЦПК України](#)).

Співмірність передбачає співвідношення негативних наслідків від вжиття заходів забезпечення позову з тими негативними наслідками, які можуть настати в результаті невжиття цих заходів, з урахуванням відповідності права чи законного інтересу, за захистом яких заявник звертається до суду, майнових наслідків заборони відповідачу здійснювати певні дії.

Адекватність заходу до забезпечення позову, що застосовується судом, визначається його відповідністю вимогам, на забезпечення яких він вживається. Оцінка такої відповідності здійснюється судом, зокрема, з урахуванням співвідношення права (інтересу), про захист яких просить заявник, з майновими наслідками заборони відповідачеві вчиняти певні дії.

Достатньо обґрунтованим для забезпечення позову є підтверджена доказами наявність фактичних обставин, з якими пов'язується застосування певного виду забезпечення позову.

Вирішуючи питання про забезпечення позову, суд має врахувати наскільки конкретний захід, який пропонується вжити, пов'язаний з предметом позову, наскільки він співрозмірний позовним вимогам, і яким чином цей захід фактично реалізує мету його вжиття.

За змістом ст. 149 ЦПК України обґрунтування необхідності забезпечення позову полягає у доказуванні обставин, з якими

пов'язано вирішення питання про забезпечення позову. Забезпечення позову застосовується як гарантія задоволення законних вимог позивача. Умовою застосування заходів до забезпечення позову є достатньо обґрунтоване припущення, що майно, яке є у відповідача на момент пред'явлення позову до нього, може зникнути, зменшитися за кількістю або погіршитися за якістю на момент виконання рішення.

При вирішенні питання про забезпечення позову суд має здійснити оцінку обґрунтованості доводів заявника щодо необхідності вжиття відповідних заходів з урахуванням: розумності, обґрунтованості і адекватності вимог заявника щодо забезпечення позову; забезпечення збалансованості інтересів сторін, а також інших учасників судового процесу; наявності зв'язку між конкретним заходом забезпечення позову і предметом позовної вимоги, зокрема, чи спроможний такий захід забезпечити фактичне виконання судового рішення в разі задоволення позову; імовірності утруднення виконання або невиконання рішення господарського суду в разі невжиття таких заходів; запобігання порушенню у зв'язку із вжиттям таких заходів прав та охоронюваних законом інтересів осіб, що не є учасниками даного судового процесу.

Таким чином, необхідною умовою вжиття заходів для забезпечення позову є наявність обставин, які свідчать про те, що в разі невжиття таких заходів можуть виникнути перешкоди для виконання рішення суду. Безпосередньою метою вжиття заходів є саме забезпечення виконання рішення суду. Інститут забезпечення позову існує виключно з метою забезпечення гарантії виконання майбутнього судового рішення.

Звертаючись до суду із заявою про забезпечення позову, позивач повинен обґрунтувати причини звернення з такою заявою та надати суду докази про наявність фактичних обставин, з якими пов'язується застосування певного заходу забезпечення позову.

Отже, у кожному конкретному випадку, розглядаючи заяву про забезпечення позову, суду належить встановити наявність обставин, які свідчать про те, що в разі невжиття таких заходів можуть виникнути перешкоди для виконання рішення суду у разі задоволення позову. При цьому обов'язок доказування наявності таких обставин покладається на заявника.

Ураховуючи особливості мети забезпечення позову, суд розглядає заяву про забезпечення позову у день її надходження, копія ухвали про забезпечення позову надсилається заявнику та заінтересованим особам негайно після її постановлення. Така ухвала суду виконується негайно в порядку, встановленому для виконання судових рішень. Крім того, навіть оскарження ухвали про забезпечення позову не зупиняє її виконання та не перешкоджає подальшому розгляду справи (стаття 153 ЦПК України).

Зазначені обмеження встановлюються ухвалою суду і вони діють до заміни судом виду забезпечення позову або скасування заходів забезпечення позову (стаття 154 ЦПК України).

Відповідно до п. 4 Постанови Пленуму Верховного Суду України № 9 від 22.12.2006 «Про практику застосування судами цивільного процесуального законодавства при розгляді заяв про забезпечення позову» розглядаючи заяву про забезпечення позову, суд (суддя) має право з урахуванням доказів, наданих позивачем на підтвердження своїх вимог, пересвідчитися, зокрема, в тому, що між сторонами дійсно виник спір та існує реальна загроза невиконання чи утруднення виконання можливого рішення суду про задоволення позову; з'ясувати обсяг позовних вимог, дані про особу відповідача, а також відповідність виду забезпечення позову, який просить застосувати особа, котра звернулася з такою заявою, позовним вимогам.

Звертаючись до суду із заявою про забезпечення позову, позивач повинен обґрунтувати причини звернення з такою заявою та надати суду докази про наявність фактичних обставин, з якими пов'язується застосування певного заходу забезпечення позову.

Колегія суддів апеляційного суду підкреслює, що, вирішуючи питання забезпечення позову, суд зобов'язаний гарантувати усім особам, які беруть участь у справі, реальну можливість захистити свої права. Суд повинен оцінити обґрунтованість доводів заявника щодо необхідності вжиття заходів забезпечення позову з урахуванням їх адекватності, забезпечення збалансованості інтересів сторін, недопущення порушення прав, законних інтересів інших осіб, учасників процесу.

Велика Палата Верховного Суду висувала, що під забезпеченням позову розуміють сукупність процесуальних дій, що гарантують виконання рішення суду в разі задоволення позовних вимог. Особам, які беруть участь у справі, надано можливість уникнути реальних ризиків щодо утруднення чи неможливості виконання рішення суду, яким буде забезпечено судовий захист законних прав, свобод та інтересів таких осіб. Важливим є момент об'єктивного існування таких ризиків, а також того факту, що застосування заходів забезпечення позову є дійсно необхідним, що без їх застосування права, свободи та законні інтереси особи (заявника клопотання) будуть порушені, на підтвердження чого є належні й допустимі докази. Також важливо, щоб особа, яка заявляє клопотання про забезпечення позову, мала на меті не зловживання своїми процесуальними правами, порушення законних прав відповідного учасника процесу, до якого зазначені заходи мають бути застосовані, а створення умов, за яких не існуватиме перешкод для виконання судового рішення (див. [постанову Великої Палати Верховного Суду від 18 травня 2021 року у справі N 914/1570/20](#)).

Наявність або відсутність підстав для забезпечення позову суд вирішує в кожній конкретній справі з урахуванням установлених фактичних обставин такої справи та загальних передумов для вчинення відповідної процесуальної дії.

У даній справі позивач оспорує рішення Дубівської селищної ради, якими передано у користування ТОВ «Гідроресурс-Тересва» на умовах оренди двох земельних ділянок, та договори оренди цих земельних ділянок, і просить припинити право користування ТОВ «Гідроресурс-Тересва» земельними ділянками та скасувати державну реєстрацію цих земельних ділянок.

Необхідність вжиття заходів забезпечення позову обґрунтовано тим, що внаслідок прийняття Дубівською селищною радою двох рішень про затвердження містобудівної документації детального планування території будуть сформовані нові земельні ділянки і у разі зміни розмірів, площі, координат кутів поворотних точок даних земельних ділянок та внесення змін до спірних договорів оренди землі, буде неможливим ефективний захист прав позивача, оскільки внаслідок змін щодо предметів спору позивачу необхідно буде вживати додаткових заходів, зокрема звернення до суду з іншими позовами, для відновлення свого порушеного права та його ефективного захисту.

Колегія суддів, оцінивши обґрунтованість доводів заявника щодо необхідності вжиття заходів забезпечення позову з урахуванням їх співмірності позовним вимогам, адекватності, забезпечення збалансованості інтересів сторін, недопущення порушення прав, законних інтересів інших осіб та учасників процесу вважає, що підстав для застосування визначених позивачем заходів забезпечення позову – немає.

Так, Дубівською селищною радою, в межах повноважень, 30 серпня 2024 року прийнято рішенням №1033 «Про затвердження містобудівної документації детального планування території «Нове будівництво і експлуатація міні ГЕС №1 в с. Калини Тячівського району Закарпатської області на річці Тересва загальною встановленою потужністю до 999 кВт» та звіту про стратегічну екологічну оцінку (СЕО)» та № 1034 «Про затвердження містобудівної документації детального планування території «Нове будівництво і експлуатація міні ГЕС № 2 в с. Калини Тячівського району Закарпатської області на річці Тересва загальною встановленою потужністю до 999 кВт» та звіту про стратегічну екологічну оцінку (СЕО)», якими затверджено дві містобудівні документації на місцевому рівні – нові детальні плани території для будівництва і експлуатації міні ГЕС №1 та № 2 в с. Калини Тячівського району Закарпатської області на р. Тересві загальною встановленою потужністю до 999 кВт.

Такі рішення є чинними і в даному процесі не оскаржуються.

Як зазначалось позивачем у заяві про забезпечення позову та вказано у оскаржуваній ухвалі місцевого суду, згідно з текстовими частинами обох детальних планів території в ході їх розроблення, замість спірних відведених двох земельних ділянок площею 12,60 га та 8,77 га формуються нові земельні ділянки площею, відповідно, 4,3826 га та 4,2871 га.

Отже, передбачається зменшення площі однієї земельної ділянки в три рази, а площі другої земельної ділянки – в два рази.

Відповідно до ч. 1 ст. 19 «Про регулювання містобудівної діяльності», Детальний план території деталізує положення генерального плану населеного пункту або комплексного плану та визначає планувальну організацію і розвиток частини території населеного пункту або території за його межами без зміни функціонального призначення цієї території. Детальний план території розробляється з урахуванням обмежень у використанні земель.

Детальний план території розробляється за рішенням відповідної ради з метою визначення планувальної організації, просторової композиції і параметрів забудови та ландшафтною організації кварталу, мікрорайону, іншої частини території, призначених для комплексної забудови чи реконструкції, та підлягає стратегічній екологічній оцінці.

Детальні плани територій одночасно з їх затвердженням стають невід'ємними складовими генерального плану населеного пункту та/або комплексного плану. Відповідно до статті 79-1 Земельного кодексу України формування земельних ділянок здійснюється в тому числі і шляхом поділу чи об'єднання раніше сформованих земельних ділянок.

Формування земельних ділянок шляхом поділу та об'єднання раніше сформованих земельних ділянок, які перебувають у власності або користуванні, без зміни їх цільового призначення здійснюються за технічною документацією із землеустрою щодо поділу та об'єднання земельних ділянок.

Отже, для поділу земельної ділянки потрібно замовити виготовлення технічної документації із землеустрою щодо поділу такої земельної ділянки, яка розробляється за рішенням власників земельних ділянок за згодою користувачів земельних ділянок.

Тобто на земельні державної чи комунальної власності технічна документація із землеустрою розробляється на підставі, зокрема, рішень органів місцевого самоврядування.

Матеріали справи не містять жодних доказів того, що на розгляді у Дубівській селищній раді Тячівського району Закарпатської області перебувають будь-які документи щодо надання дозволу на здійснення розроблення проекту землеустрою щодо поділу земельних ділянок з кадастровими номерами 2124482800:01:002:0128 та 2124482800:01:002:0129, площами, відповідно 12,60 га та 8,77 га.

Суд першої інстанції, заборонивши органу місцевого самоврядування приймати будь-які рішення (без конкретизації яких саме) щодо земельних ділянок з кадастровими номерами 2124482800:01:002:0128 площею 12,60 га та 2124482800:01:002:0129 площею 8,77 га, які знаходяться у розпорядженні селищної ради, позбавив можливості орган місцевого самоврядування реалізовувати свої повноваження у межах, визначених законом (зокрема вирішення відповідно до закону питань регулювання земельних відносин; з урахуванням місця розташування ділянок прийняття рішень з питань боротьби зі стихійним лихом, чи інших повноважень у межах, визначених законом, зокрема ст. 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

Колегія суддів вважає, що заходи забезпечення позову, які просив вжити позивач, не є співмірними із заявленими позовними вимогами; відсутній зв'язок між обраними заходами забезпечення позову і предметом позовних вимог, оскільки запропоновані заходи не пов'язані з предметом позову; заявником не доведено яким чином такі заходи фактично реалізують мету його вжиття; беручи до уваги права та законні інтереси, на порушення яких вказував заявник, негативні наслідки від вжиття таких заходів забезпечення позову неспівмірні з тими негативними наслідками, які можуть настати в результаті вжиття цих заходів. Заявник не навів достатнього обґрунтування та не довів тієї обставини, що невжиття обраних видів забезпечення позову може в майбутньому утруднити чи зробити неможливим виконання можливого рішення суду про задоволення позову та не забезпечать в майбутньому реалізації прав позивача в аспекті саме тих порушених прав, на які позивач посилається в позовній заяві.

Відтак, судова колегія вважає, що місцевий суд дійшов помилкового висновку про забезпечення позову у обраний позивачем спосіб.

За таких обставин, оскаржувану ухвалу як таку, що постановлена з порушенням норм процесуального права, відповідно до пункту 4 ч. 1 ст. 376 ЦПК України, слід скасувати, та у задоволенні заяви Цубери Володимира Миколайовича, в інтересах якого діє адвокат Майстренко Наталія Миколаївна, про забезпечення позову – відмовити.

Керуючись ст. 368, п. 2 ч. 1 ст. 374, п. 4 ч. 1 ст. 376, ст. ст. 381-384 ЦПК України, апеляційний суд

у х в а л и в :

Апеляційні скарги Товариства з обмеженою відповідальністю «Гідроресурс-Тересва» та Дубівської селищної ради Тячівського району – задовольнити.

Ухвалу Тячівського районного суду Закарпатської області від 29 листопада 2024 року – скасувати та ухвалити нове судове рішення, яким у задоволенні заяви Цубери Володимира Миколайовича, в інтересах якого діє адвокат Майстренко Наталія Миколаївна, про забезпечення позову – відмовити.

Постанова набирає законної сили з дня її ухвалення. Касаційну скаргу на постанову апеляційного суду може бути подано безпосередньо до суду касаційної інстанції протягом тридцяти днів з дня складення повного судового рішення.

Повне судове рішення складено 11 березня 2025 року.

Головуюча:

Судді: